

[Bertel Dahlgaard.]

i hvert fald foreløbig har nået bunden efter sammenbruddet af Knud Kristensens politik. Det konservative parti tabte et mandat, hvad der vel med partiets særlige belastning ved dette valg må siges at være forbavsende billigt sluppet. Man slap i virkeligheden med en af de advarsler, som kloge folk drager lære af. Socialdemokratiet fik de stemmer tilbage, som det ved forrige valg udlånte til retsforbundet, og opnåede derved en fremgang på to mandater, hvad der efter sikkert forlydende var langt over forventning. Og for det radikale venstres vedkommende er forholdet det, at vi efter en mandatgevinst ikke har grund til at klage. Når hertil kommer, at det ærede medlem hr. Viggo Starcke som den store taber siger, at hans parti er det eneste, der kan tåle at tabe et valg, skulle man jo egentlig synes, der var grundlag for, at alle med nogenlunde tilfredshed kunne affinde sig med livets tilskikkelser og netop tilvejebringe den ro og fordragelighed, som mere end noget andet vil gavne grundlovssagen.

Alligevel synes det, som om der navnlig i socialdemokratiet, men også — hvis man skal skønne efter den konservative presse — i det konservative parti siden valget har vist sig en del fortrydelse over begivenhederne. Under de foreliggende omstændigheder beklager jeg det meget, og jeg beklager at måtte sige, at jeg har fået det indtryk, at denne fortrydelse mere skyldes partiegoistiske synspunkter end saglig omsorg for grundlovssagen. Derfor ville det være godt, om debatten her kunne bidrage til at sprede denne misfornøjelse; vi skal jo hjælpe hinanden.

Jeg vil da her gerne med nogle ord vende tilbage til den hovedopgave, grundlovssagen stiller os overfor, set i valgets belysning. Når vi tænker på de hundreder af vælgermøder landet over, var der et karakteristisk træk, der gik igennem overalt, nemlig at det næsten aldrig skete, at vælgere stod op og udtrykte utilfredshed med den nye grundlov; og det eneste demokratiske parti, der havde modstand mod grundloven på sit valgprogram, nemlig dansk samling, fik næsten ingen tilslutning. Der kan i visse afgrænsede landsdele spores nogen uvilje, der er tilkendegivet gennem ringere valgdeltagelse af venstres vælgere. Jeg tror dog, det bør siges, at det mere gælder egnen i

nærheden af Sæby, end det gælder Humlebæks omegn, så det er et spørgsmål, om A. P. Møller ikke snarere skulle have allieret sig med Pinstrup end med Knud Kristensen. Måske er forsøget gjort, jeg ved det ikke, men jeg skal iøvrigt give Pinstrup den compliment, at jeg heller ikke ville kunne tænke mig, at han indlod sig på alliancer af den art.

Men altså, nogen modstand af betydning imod grundloven blev ikke givet tilkende under valgkampen, ja, da vi kom til landstingsvalget, så vi endogså, at der i venstres valgmandsforsamlinger rejste sig en så åbenlys uvilje imod de landstingsmænd, der var grundlovsmodstandere, at de pågældende skulle være i en ganske overordentlig høj alder for overhovedet at blive genvalgt. Man kunne fristes til at udtrykke det sådan, at det næsten er symbolsk, at en landstingsmand lige akkurat nåede indenfor det nye landsting ved at skifte mening om grundloven dagen før valget — utvivlsomt mere til ære for grundloven end for pågældende selv.

Det er efter mit skøn meget tilfredsstillende, at valgkampen således ikke gjorde skår i rigsdagspartiernes fælles arbejde for at føre grundlovssagen til en lykkelig afslutning. Derfor er der også al grund til at tro, at grundlovsværket vil lykkes, hvis vi stadig handler fornuftigt og i gensidig fordragelighed — men det må også ske. Vi må ikke foretage os ting, der svækker, og som kan skabe tvivl i sindene omkring folkeafstemningen —, dertil er denne sag for stor og følgerne af et ulykkeligt udfald af folkeafstemningen altfor skæbnesvangre og uoverskuelige.

Ikke blot ville vi derved gå glip af den lykke, det vil være for landet, efter hundrede års strid om grundloven, at besidde en forfatning, som hele folket står samlet om. Men der ville knytte sig andre højst ulykkelige ting til grundlovens fald. Grønland ville herefter ikke kunne indgå som en integrerende del af riget. Hvilket uheldigt indtryk ville det ikke gøre i den grønlandske befolkning, samtidig med at det ville bringe Danmark i en skæv stilling til de principper, De Forenede Nationer søger lagt til grund for koloniområdernes fremtid?

Eller tænk på den situation, der ville opstå ved, at en ny tronfølge, der er vedtaget omtrent enstemmigt, og som møder en sjælden enstemmighed i befolkningen,